

Spółeczna odpowiedzialność organizacji. Polityczna poprawność czy obywatelska postawa?

pod redakcją
Zdzisława Pizsa
Magdaleny Rojek-Nowosielskiej

Recenzenci: Robert Rauziński, Adam Karol Szalkowski, Agata Zagórowska,
Zofia Zymonik

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Comp-rajt

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695- 163-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Część 1. Współczesne wyzwania i dylematy rozwoju społecznej odpowiedzialności organizacji

---

Halina Zboroń: Dyskurs o społecznej odpowiedzialności ekonomistów (z kryzysem w tle)	15
Magdalena Rojek-Nowosielska: Modelowe ujęcie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	30
Tomasz Brzowski: Ciągłe doskonalenie zintegrowanych systemów zarządzania w aspekcie społecznej odpowiedzialności	40
Piotr Rogala: Obywatel jak metafora organizacji społecznie odpowiedzialnej	48
Adrian Pyszka: Wykorzystanie sprzeczności w firmach do budowy dynamicznego modelu CSR	54
Katarzyna Bachnik: Kulturowo-etyczny wymiar społecznej odpowiedzialności biznesu	66
Kazimierz Banasiewicz: Zależność przejawów odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstwa od fazy cyklu życia organizacji	75
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn: Innowacyjność i ryzyko w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu	84

Część 2. Społeczna odpowiedzialność organizacji w wybranych aspektach polityki społecznej

---

Zdzisław Pisz: Polityka społeczna w przedsiębiorstwach i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw w Polsce w okresie przekształceń systemowych	93
Janusz Reichel: Społeczna odpowiedzialność organizacji z różnych sektorów	104
Mirosław Grewiński: Związki wielosektorowej polityki społecznej z koncepcją społecznie odpowiedzialnego biznesu	111
Stanisław Kamiński: Partnerstwo publiczno-prywatne jako forma relacji międzysektorowych	119
Andrzej Sztando: Niedostatki społecznej odpowiedzialności władz gmin w planowaniu strategicznym rozwoju lokalnego	128
Joanna Szczepaniak: O idei społecznej odpowiedzialności rodziny jako podmiotu polityki społecznej – kilka refleksji i uwag	139

Część 3. Społeczna odpowiedzialność biznesu w opiniach i praktyce przedsiębiorstw w Polsce

---

Ewa Stawicka: Subiektywna ocena koncepcji społecznej odpowiedzialności w opinii przyszłych przedsiębiorców	159
Joanna Krasodomska: Społeczna odpowiedzialność w praktyce polskich przedsiębiorstw i kształceniu studentów	166
Paweł Chlipała: Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw w Polsce – wyniki analizy kampanii CSR	177
Anna Szcześniak: „Przedsiębiorstwa <i>Fair Play</i> ” – praktyczny wymiar społecznej odpowiedzialności biznesu	185
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Budowanie wspólnoty na rzecz społecznie odpowiedzialnego przedsiębiorstwa	193

Część 4. Dobre i złe praktyki z zakresu społecznej odpowiedzialności organizacji

---

Katarzyna Lorecka, Jacek Murawski, Marek Kosycarz: Wolontariat pracowniczy jako innowacyjny instrument polityki motywacyjnej przedsiębiorstwa na przykładzie Microsoft sp. z o.o.	209
Magdalena Kaźmierczak: Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR) – czynnik rozwoju kapitału ludzkiego organizacji	225
Ewa Beck-Krala, Katarzyna Klimkiewicz: W kierunku kształtowania świadomej polityki społecznej odpowiedzialności uczelni wyższych	234
Anna Brdulak: Zróżnicowane poziomy zaangażowania dobrych i złych praktyk w wybranych firmach	248
Maria Roszkowska-Śliż: Społeczna odpowiedzialność mediów. Analiza przypadków	257
Ewa Głuszek: Skuteczność inicjatyw z zakresu CSR jako strategii zabezpieczenia reputacji przedsiębiorstwa na wypadek kryzysu	271
Paweł Żuraw: Społeczna odpowiedzialność ośrodków szkolenia kierowców w świetle norm prawnych regulujących organizację branży szkoleniowej	286
Dorota Teneta-Skwiercz: Filantropia korporacyjna – istota, formy i motywy dobroczynności przedsiębiorstwa	297

Część 5. Rola interesariuszy w kształtowaniu polityki społecznej odpowiedzialności organizacji

---

Elżbieta Kolasińska: Interesariusze a społeczna odpowiedzialność organizacji ...	309
Adriana Paliwoda-Matiolańska: Konsumeryzm a społeczna odpowiedzialność biznesu	314

Małgorzata Koszewska: Rola konsumentów w rozwoju społecznej odpowiedzialności w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem rynku tekstylno-odzieżowego	327
Agata Pierścieniak: Postawy młodych pracowników wobec społecznej odpowiedzialności biznesu	335

Część 6. Standardy, raportowanie i ocena społecznej odpowiedzialności organizacji

---

Grażyna Aniszewska: Społeczna odpowiedzialność organizacji według 100 największych firm Europy Środkowo-Wschodniej	347
Piotr Wójcik: Dyfuzja standardów odpowiedzialności społecznej w sieciach przedsiębiorstw w Polsce	357
Zbigniew Antczak: CSR w perspektywie menedżerów oraz konsumentów (wyniki badań)	367
Tomasz Brzozowski: Raportowanie odpowiedzialności przedsiębiorstw – współczesne tendencje i problemy badawcze	377
Grzegorz Zasuwa: Stopień wykorzystania wytycznych GRI w raportach społecznych europejskich przedsiębiorstw	385
Agata Rudnicka: Rola społecznej odpowiedzialności w zarządzaniu ryzykiem	396
Renata Koneczna, Łukasz Lelek: Ekologiczna ocena przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego – zastosowanie metody LCA	404
Magdalena Stefańska: CSR a wartość przedsiębiorstwa	415

Summaries

Part 1. Today's challenges and dilemmas of Corporate Social Responsibility development

---

Halina Zboroń: Discussions on academic responsibility of economists	29
Magdalena Rojek-Nowosielska: Model approach of Corporate Social Responsibility	39
Tomasz Brzozowski: Continuous improvement of integrated management systems in the area of corporate responsibility	47
Piotr Rogala: A citizen as a metaphor of socially responsible organization ..	53
Adrian Pyszka: The use of contradiction in the companies to build a dynamic model of CSR strategy	65
Katarzyna Bachnik: Corporate Social Responsibility from ethical and cultural perspective	74

Kazimierz Banasiewicz: Correlation between the aspects of Corporate Social Responsibility and organizational life cycle	83
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn: Innovation and risk in the area of Corporate Social Responsibility	90

Part 2. Corporate Social Responsibility in some aspects of social policy

---

Zdzisław Pisz: Social policy in enterprises and corporate social responsibility in the period of system transition in Poland	103
Janusz Reichel: Social responsibility of organisations from different sectors	110
Mirosław Grewiński: Relations between multisectoral social policy and the concept of corporate social responsibility	118
Stanisław Kamiński: Public-private partnership as a form of intersectoral relations	127
Andrzej Sztando: Social responsibility deficiencies of local authorities in local development strategic planning	138
Joanna Szczepaniak: About the idea of social responsibility of family as an entity of social policy – some reflections	156

Part 3. Corporate Social Responsibility in opinions and practice in Poland

---

Ewa Stawicka: Subjective assessment of Corporate Social Responsibility in future entrepreneurs' opinion	165
Joanna Krasodomska: Corporate Social Responsibility in the operations of Polish enterprises and in students' education	176
Paweł Chlipała: Corporate Social Responsibility in Poland – results of CSR campaign analysis	184
Anna Szcześniak: “Fair play businesses” – Corporate Social Responsibility in practice	192
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Building the coalition for Corporate Social Responsibility	206

Part 4. Good and bad practice of Corporate Social Responsibility

---

Katarzyna Lorecka, Jacek Murawski, Marek Kosycarz: Employee volunteering as an innovative instrument of corporate employee motivation policy on the example of Microsoft Ltd. company	224
Magdalena Kaźmierczak: Corporate Social Responsibility (CSR) – the factor of human capital development in the organization	233

Ewa Beck-Krala, Katarzyna Klimkiewicz: Towards aware policy of social responsibility in higher education	247
Anna Brdulak: Diversified levels of advancement of good and bad practices on the example of chosen companies	256
Maria Roszkowska-Śliż: Media and their social responsibility. Case studies analysis	270
Ewa Gluszek: Effectiveness of CSR initiatives as a strategy of corporate reputation insurance during crisis	285
Paweł Żuraw: Social responsibility of drivers' education centers in the light of legal norms regulating the education trade organization	296
Dorota Teneta-Skwiercz: Corporate philanthropy – its essence, forms and reasons of enterprises' charity	305

Part 5. The role of stakeholders in shaping the policy of Corporate Social Responsibility

---

Elżbieta Kolasińska: Stakeholders and the organization's social responsibility	313
Adriana Paliwoda-Matiolańska: Consumerism and Corporate Social Responsibility	326
Małgorzata Koszewska: Consumers' role in the development of corporate social responsibility in Poland, particularly regarding the market for textiles and clothing	334
Agata Pierścieniak: Young workers' attitude towards Corporate Social Responsibility	344

Part 6. Standards, reporting and assessment of Corporate Social Responsibility

---

Grażyna Aniszewska: Corporate Social Responsibility according to 100 largest companies of Central and Eastern Europe	356
Piotr Wójcik: Diffusion of the Corporate Social Responsibility standards in industrial networks in Poland	366
Zbigniew Antczak: Corporate Social Responsibility in the perspective of managers and consumers (the results of a survey)	375
Tomasz Brzozowski: Continuous improvement of integrated management systems in the area of corporate responsibility	384
Grzegorz Zasuwa: The degree of application of the GRI guidelines in European companies' reports on Corporate Social Responsibility	395

Agata Rudnicka: The role of Corporate Social Responsibility in risk management	403
Renata Koneczna, Łukasz Lelek: Environmental assessment of automotive enterprises – application of LCA method	414
Magdalena Stefańska: CSR and corporate value	425

Elżbieta Kolasińska

Uniwersytet Gdański

INTERESARIUSZE A SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANIZACJI

Streszczenie: Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni odgrywają istotną rolę w polityce społecznej odpowiedzialności organizacji. Budowanie harmonijnych relacji z nimi to klucz do konkurencyjności organizacji i kreowania jej „kryształowego wizerunku”. Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie: Jak kształtować pozytywne relacje z interesariuszami?

Słowa kluczowe: interesariusze, organizacja, relacje, odpowiedzialność.

„Ten, kto biernie akceptuje zło,
jest za nie tak samo odpowiedzialny jak ten, co je popełnia”

Martin Luther King

1. Wstęp

Rola interesariuszy w kształtowaniu społecznej odpowiedzialności organizacji to coraz częściej pojawiające się zagadnienie w dyskursie naukowym publicznym i gospodarczym. Przesłanką do podjęcia owej problematyki było przedstawienie znaczenia harmonijnych relacji z różnymi interesariuszami dla konkurencyjności organizacji, wizerunku i polityki społecznej odpowiedzialności. Społeczna odpowiedzialność organizacji budowana na fundamencie pozytywnych relacji z różnymi grupami interesu to „wartość dodana”. Kształtowanie relacji z interesariuszami jest między innymi kluczem do konkurencyjności organizacji i kreowania jej „kryształowego wizerunku”.

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie: Jak kształtować pozytywne relacje z interesariuszami?

2. Interesariusze – problemy z eksplikacją

Pojęcie interesariuszy budziło i budzi różne konotacje. Kogo możemy określić tym mianem? Jakie wpływy, rodzaj zależności i oczekiwania mają *stakeholders* w stosunku do organizacji? „Interesariusze to grupy bądź osoby zainteresowane działalnością przedsiębiorstwa i wysuwające wobec niego żądania. Obejmują zarówno podmioty dostarczające przedsiębiorstwu zasobów, jak i uzależnione od zasobów tej firmy, podmioty ponoszące ryzyko, a także wpływające na poziom tego ryzyka, podmioty pozostające w przymusowym bądź dobrowolnym związku z przedsiębiorstwem”¹. Interesariusze są więc aktorami społecznymi, którzy mają różnorodne powiązania z organizacją, determinują jej działalność, a także są przez nią determinowani. „Interesariusze (*stakeholders*) to każda osoba lub grupa osób, która wpływa lub podlega wpływowi osiągniętych przez organizację celów”². Polityka społecznej odpowiedzialności organizacji budowana na pozytywnych relacjach z interesariuszami to praktyka polegająca na kształtowaniu partnerskich, stabilnych relacji z zaangażowanymi i zainteresowanymi stronami. „Jej centralną ideą jest, że sukces organizacyjny zależy od stopnia, w jakim organizacja radzi sobie ze stosunkami występującymi między głównymi grupami interesariuszy, którzy wpływają na realizację celu organizacji”³. Partnerskie relacje z interesariuszami stanowią podstawę kreowania skutecznych interakcji i kładą podwaliny pod efektywną kooperację. Zaproponowana przez Richarda Freemana i Davida Reeda koncepcja „interesariuszy (*stakeholders*) uwzględnia następujące aspekty: szerszy, według którego interesariusz to każdy, kto znajduje się w otoczeniu organizacji, wpływa na nią lub ona wpływa na niego, węższy odnoszący się do *stakeholders*, którzy mają istotny wpływ na organizację, są nią zainteresowani i oczekują wymiernych korzyści, a organizacja nie może bez nich funkcjonować”⁴. W otoczeniu organizacji funkcjonują grupy interesu, które mają zróżnicowane potrzeby, oczekiwania i różny poziom powiązania z organizacją.

Heterogeniczność i hierarchiczność *stakeholders* implikuje mozaikę relacji między interesariuszami a organizacją. Ze względu na „charakter relacji wiążących interesariuszy z organizacją możemy wyróżnić ich następujące kategorie: po pierwsze substancjalni interesariusze (*constituent stakeholders*), wszyscy ci, którzy współtworzą przedsiębiorstwo swą pracą, wiedzą, kompetencjami, kapitałami, po drugie interesariusze kontraktowi (*contractual stakeholders*), wywodzący się bezpośrednio z działalności przedsiębiorstwa. W grupie tej znajdują się

---

¹ M. Romanowska, *Leksykon zarządzania*, Difin, Warszawa 2004, s. 151-152.

² R.E. Freeman, W.M. Evan, *Corporate governance: a stakeholder interpretation*, „Journal of Behavioural Economics”, Vol. 19, 1990, s. 337-358.

³ W. Gasparski, *Wykłady z etyki biznesu*, WSPiZ, Warszawa 2004, s. 406.

⁴ R.E. Freeman, D.J. Reed, *Stakeholders and shareholder: a new perspective on corporate governance*, „California Management Review” 1983, XXV, No. 2, s. 91-92.

klienci przedsiębiorstwa, kooperanci i dostawcy, konkurenci, po trzecie kontekstowi interesariusze (*contextual stakeholders*) to tacy, którzy pełnią fundamentalną rolę w osiągnięciu przez firmę dobrego imienia (*credibility*) i akceptacji dla swojej działalności⁵. „Środowisko naturalne nazywane bywa milczącym interesariuszem”⁶. Stopień powiązania interesariuszy z organizacją implikuje charakter kontaktów z nimi i jednocześnie ich hierarchizuje.

Kluczowe założenia koncepcji interesariuszy w odniesieniu do społecznej odpowiedzialności organizacji to między innymi: utrzymywanie pozytywnych relacji z interesariuszami, którzy determinują funkcjonowanie organizacji, i *vice versa*, relacyjny związek organizacja–interesariusze jako obopólna korzyść dla dwóch stron, kooperacja z różnymi grupami interesu jako immanentna składowa owej koncepcji.

Koncepcja interesariuszy uwzględnia między innymi następujące cele: po pierwsze normatywny, wyznaczający wzorzec partnerskich relacji z interesariuszami, po drugie kognitywny, odnoszący się do poznania roli relacji z różnymi interesariuszami dla działalności organizacji, po trzecie autoteliczny, odnoszący się budowania harmonijnych relacji z interesariuszami jako celu samego w sobie, po czwarte instrumentalny, związany z maksymalizacją korzyści wynikających z porozumienia z interesariuszami.

Postrzeganie społecznej odpowiedzialności organizacji jako płaszczyzny dialogu z różnymi interesariuszami to budowanie porozumienia, którego celem jest uwzględnianie potrzeb i oczekiwań wszystkich zainteresowanych grup interesu.

3. Budowanie pozytywnych relacji z interesariuszami

Organizacja nie funkcjonuje w próżni, ale w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym, którego immanentnymi podmiotami są różne grupy interesu. Kształtowanie harmonijnych relacji z interesariuszami uwzględnia takie składowe, jak:

1. Zaufanie interesariuszowe ukierunkowane na różne grupy interesu, implikujące partnerskie porozumienie stron. „Między zaufaniem a przepisami zachodzi relacja odwrotnej proporcji: im bardziej w związkach międzyludzkich opieramy się na przepisach, tym mniej ufamy sobie nawzajem i *vice versa*”⁷. Zaufanie to rdzeń harmonijnych relacji i kształtowania kluczowych interakcji.

2. Kooperacja różnych interesariuszy w celu kształtowania dobra wspólnego – odpowiedzialnej i wiarygodnej organizacji, ukierunkowanej na współpracę ze sta-

---

⁵ A. Paliwoda-Matiolańska, *Teoria interesariuszy w procesie zarządzania współczesnym przedsiębiorstwem*, [w:] H. Brdulak, T. Gołębiowski (red.), *TRANS'05, Wspólna Europa. Zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa a relacje z interesariuszami*, SGH, Warszawa 2005, s. 241.

⁶ M. Rybak, *Etyka menedżera – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa*, WN PWN, Warszawa 2004, s. 45-46.

⁷ F. Fukuyama, *Zaufanie. Kapitał społeczny a droga do dobrobytu*, tłum. A.L. Śliwa, WN PWN, Warszawa 1997, s. 256.

keholdersami. „Dobrowolna współpraca może stworzyć wartości, jakich żadna jednostka, bez względu na to, jak bogata i pełna dobrej woli, nie może sama stworzyć”⁸. Kooperacja przynosi wymierne korzyści materialne i niematerialny „efekt synergiczny”.

3. Dialog z interesariuszami, który budowany jest na efektywnej z nimi komunikacji, uwzględniającej podmiotowe ich traktowanie i równość. Komunikacja dialogiczna opiera się między innymi na następujących kryteriach: „sferze publicznej i inkluzji, równouprawnieniu komunikacyjnym, wykluczeniu złudzeń i iluzji, braku przymusu”⁹. Każdy interesariusz ma równe prawa, wolność słowa, doniosłość argumentów, nie ma wpływu społecznego i wywierania nacisku.

4. Informacja, która staje się zasobem niematerialnym i kształtuje relację między interesariuszami, chcącymi otrzymywać rzetelną informację na temat działalności organizacji i jej społecznej odpowiedzialności.

Harmonijne relacje z interesariuszami są między innymi kluczem do konkurencyjności organizacji, budowania reputacji i wizerunku oraz kształtowania postaw lojalności wśród różnych grup interesu. „O sukcesie w zmiennym, burzliwym otoczeniu decyduje partnerskie porozumienie, a nie bezwzględna rywalizacja”¹⁰. Partnerskie relacje z interesariuszami kształtują sieci społeczne, które są niezbędne dla kształtowania polityki społecznej odpowiedzialności organizacji i jej funkcjonowania we wszystkich obszarach działalności.

„Grupy odniesienia, które się wzajemnie wspierają”¹¹, mogą budować wiarygodność organizacji opartą na rzetelności, wzajemnym zaufaniu i partnerskim porozumieniu. Natomiast antagonistyczne postawy, sprzeczność interesów, stosunki ambiwalentne burzą wzajemne relacje interesariuszowe, których budowanie jest procesem permanentnym.

4. Zakończenie

Polityka społecznej odpowiedzialności organizacji budowana na fundamencie partnerskich relacji z interesariuszami to już nie szczytna teoria ani modny slogan promocyjny, ale kluczowa praktyka działalności różnych organizacji. Pozytywne relacje z różnymi interesariuszami wpływają na ich zaangażowanie, zainteresowanie i dobrowolne porozumienie oparte na dialogu i efektywnej komunikacji. Bez

---

⁸ R.D. Putnam, *Samotna gra w kręgle. Upadek i odrodzenie wspólnot lokalnych w Stanach Zjednoczonych*, tłum. P. Sadura, S. Szymański, WAiP Warszawa 2008, s. 286.

⁹ J. Habermas, *Teoria działania komunikacyjnego*, [w:] tenże, *Racjonalność działania a racjonalność społeczna*, WN PWN Warszawa 1999, t. 1, s. 38.

¹⁰ E. Kolasińska, *Wybrane problemy personalne w procesach fuzji przedsiębiorstw*, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2004, nr 3/4, s. 31.

¹¹ R.K. Merton, *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, tłum. E. Morawska, J. Wertenstein-Żułowski, WN PWN, Warszawa 2002, s. 301.

kooperacji ze *stakeholders* organizacja nie może efektywnie funkcjonować, tak jak jednostka nie działa sprawnie bez relacji społecznych.

Kształtowanie relacji z interesariuszami jest procesem złożonym, szczególnie gdy są oni heterogeniczni i rozproszeni. Jednak partnerskie relacje z interesariuszami mają fundamentalne znaczenie dla polityki społecznej odpowiedzialności organizacji.

Literatura

- Freeman R.E., Evan W.M., *Corporate governance: a stakeholder interpretation*, „Journal of Behavioural Economics” 1990, Vol. 19.
- Freeman R.E., Reed D.J., *Stakeholders and shareholder: a new perspective on corporate governance*, „California Management Review” 1983, XXV, No. 2.
- Fukuyama F., *Zaufanie. Kapitał społeczny a droga do dobrobytu*, tłum. A.L. Śliwa, WN PWN, Warszawa 1997.
- Gasparski W., *Wykłady z etyki biznesu*, WSPiZ, Warszawa 2004.
- Habermas J., *Teoria działania komunikacyjnego*, [w:] tenże, *Racjonalność działania a racjonalność społeczna*, PWN, Warszawa 1999, t. 1.
- Kolasińska E., *Wybrane problemy personalne w procesach fuzji przedsiębiorstw*, „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2004, nr 3/4.
- Merton R.K., *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, tłum. E. Morawska, J. Wertenstein-Żuławski, WN PWN, Warszawa 2002.
- Paliwoda-Matiolańska A., *Teoria interesariuszy w procesie zarządzania współczesnym przedsiębiorstwem*, [w:] H. Brdulak, T. Gołębiowski (red.), *TRANS '05, Wspólna Europa. Zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa a relacje z interesariuszami*, Oficyna Naukowa SGH, Warszawa 2005.
- Putnam R.D., *Samotna gra w kregle. Upadek i odrodzenie wspólnot lokalnych w Stanach Zjednoczonych*, tłum. P. Sadura, S. Szymański, WAiP, Warszawa 2008.
- Romanowska M., *Leksykon zarządzania*, Difin, Warszawa 2004.
- Rybak M., *Etyka menedżera – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa*, WN PWN, Warszawa 2004.

STAKEHOLDERS AND THE ORGANIZATION'S SOCIAL RESPONSIBILITY

Summary: Internal and external stakeholders play an important part in the organization's social responsibility policy. Building the harmonious relationships with them is the key to the organization's competitiveness and the creation of its “impeccable image”. The aim of this article is an attempt to answer the question: “How to develop positive relationships with stakeholders?”.

Keywords: stakeholders, organization, relations, responsibility.